

TITVLVS XIII  
DE INDIARVM EPISCOPIS, PRO EXPLICATIONE  
ONERVVM, QVÆ CONSCIENTIIS  
IPSORVM INCVMBVNT.

Episcoporum  
pericula  
onera.



Unt illa multa & magna, sola Episcopali celsitudine, quæ illis est cum alijs communis, expensa; vt exclamare idemdem cum magno animi sensu B. Thomas de Villanova, Episcoporum illustrissimum exemplar, cogeretur. Domine, ne excludat numero Beatorum, quia sui de numero Prelatorum. Quo in timore confortatus à Christo, vt refert P. Balinghem in Calendario Virginis, die 28. Septembris. Vtinam multi, vtinam omnes sic mereantur confortari. Sed nescio an omnes capiant verbum istud. Multi non per ostium, sed aliunde in ouile ascendunt, qui neque ingredientes, neque egredientes pascua cœlestia reperient. Qui pro se rogat, iam iudicatus est, ait D. Bernardus Lib. 2. de consideratione, cap. 5. & quousquisque est, qui non roget, & rogari potius expectet, vt dicat inuitator: Amice ascende superius: sunt sanè aliqui, non negabo, sed quod illi, qui non rogantes rogentur: dum qui rogant, vix locum non rogantibus esse permittant. Non ergo vanus Beati illius timor Antistitis, qui apud Thomam Cantipratansem legerat Lib. 1. Cap. 20. dixisse quemdam viuis exemptum, qui Episcopatu pertinatiter fuerat reluctatus: Quod in vitâ semper timui, nunc scio: scilicet, quod si Episcopatus Cathedralam ascendissem, in damnationis perpetua periculis incidissem. Quam autem sit talium horrenda damnatio ex narratione constare potest, quæ apud P. Hieremiam Drexellium extat in Tribunali Christi Lib. 2. Cap. 8. Pagina mihi 485. vbi ita scribit: Non absimile quod bonæ fidei scriptor commemorans: vir nobilis, inquit Gualterus de Mere, vnus aliquis à Caroli V. Cesaris aulico famulatio, ad partes Boreales Islandiam versus nauigans, ex aduerso nauim magno impetu ferri, & in puppi tetrum monstrum, Æthiopem nigerrimum, pro nauarcho considere vidit, Gualteri nauita pro more acclamans, quid mercium vestarent, quomode tenderent, quesuit. Cui Nauarchus ater respondit: Archiepiscopum vehimus (nomini parcitur) & ad montem Heclam tendimus. Mons est assiduus incendijs, perinde vt Æthna, terribilis. Hoc vbi Gualterus audiit, totus contremuit, & vitæ rationes secum subducere orsus, quàm primùm Leidam appulit, in Religiosam D. Francisci familiam se dicit, vt rerum humanarum curâ solutus, Deo liberius operaretur; magistrum sui tyrocinij habuit Guilielmum Delpbensem, qui hec domi meæ, inquit scriptor, multis honestissimis viris presentibus exactè narrauit. Hæc ille, & quis ad ea cum Gualtero non etiam totus contremiscat? Damnari Archiepiscopos non est metaphysicè tantum, sed etiam moraliter possibile: quidquid de multis probatissimæ virtutis sit, qui velut luminaria Ecclesiæ antiquiorum temporum memoranda exemplaria representant.

Et periculum  
ab ingressu  
per ostium.

D. Bernardus.

Damnatio  
nis quam  
fundatus  
timor.

Damnati  
Archiepiscopi  
horrenda  
narratio.

Maius Indiarum  
periculum  
ob maiores  
eorum obligationes.

Concilium  
Limesis.

2 Quod si tantum in eâ est dignitate periculum, Indicis profectò Præsulibus maius imminet, ob multa, quæ in his regionibus conscientia offendicula reperiuntur. Debentur sanè conuersioni, de quâ agitur, & Christianorum morum stabilimento, viri vndeque Apostolici: quod arduum, ac sublime negotium ad eos præsertim spectat, quos Apostolis præclaro in munere constat successisse: vt declarat Concilium Tridentinum Sessione 23. Cap. 4. verbis illis. Episcopos, qui in Apostolorum locum successerunt. Quales ergo sint oportet, qui talium loco sufficiuntur? Cui generali respectui specialis alter accedit: conuersionis inquam Gentilium, in quâ sumus, & nouæ Ecclesiæ, primitiæ illius emulæ, foundationis, de quâ dici possit non habere maculam, neque rugam, aut aliquid huiusmodi: juxta Christi scopum ab Apostolo declaratum. Ephef. 5. Quod quidem Limese Concilium grauitè, & eleganter exequitur. Actione 3. Cap. 1. verbis illis: Quod si ubique quidem Apostolorum successores Episcopos, Apostolicam etiam doctrinam, & vitam referre

par

par est: tamen propriâ quadam, & peculiari ratione, vbi Gentes ad Evangelicam lucem primùm vocantur: quod in hoc altero orbe nostrâ etate, in quos fines seculorum deuenerunt, Dei Consilio placuisse cernimus; ibi Apostolico verè muni Episcoporum, Apostolicam quoque sanctitatem, & lumen respondere debere, nemo est, qui non videat: non enim in ouile Domini cum nouus Christi grex recedè adduci, adductus rectè pasci potest, quandiu Pastores non quæ JESU Christi, sed quæ sua sunt querunt. Hæc Concilium, & alia, quæ non possunt non obuia esse, & satis trita gregis nouelli Pastoribus; qui cum populorum sint Magistri primarij constituti; non eâ egebunt tenuitate doctrinæ, quæ ex istis potest lucubrationibus nostris hauriri.

Apostolici  
sunt oportet.

De doctrina  
pro ipsi.

Thomus  
Zerola.

Eorum speculum  
Euangelium.

D. Bern.

3 Ad illius tamen complementum nonnihil adiiciendum breui quadam obligationum serie propositâ, quibus fas non fuerit dictis dominis contrahisse. Sic enim & Auctores communiter faciunt, qui dum in summis Moralibus, & eiusmodi doctrinæ Tractatibus, generalia documenta conscribunt, minimè sibi prætereundos Episcopos arbitrantur. Quod quia in illis peruium, non est opus eos specialius compellasse. Accipiant ergo Illustriss. ac Reuerendiss. Præsules pupilla oculi Dei, columen Ecclesiæ, summi Sacerdotes, gerentes personam Christi, eiusque Vicarij, Apostolorum successores, munus hoc, quodcumque sit. Vt cum Minorensi loquar Episcopo in suâ Præxi. Habent speculum melius, in quo se possint intueri, Diuo Bernardo teste, vel quocumque alio sermone illius Auctore ad Pastores in Synodo Congregatos, sic scribente: Seculares in speculis suis visu cognoscere solent pulchritudinem, aut turpitudinem suam. Alterius generis est speculum vestrum, in quo magis auditu, quàm visu potestis attendere: quid deceat, & quid non deceat: quid impediat, quid expediat: quid ex debito vestri officij vobis incumbat. Speculum vestrum sanctum Euangelium. Hæc ille, & alia. Iuxta quæ illud mihi certum, si hoc speculum ante oculos semper sit, nihil in pupillis Ecclesiæ non decens, nitidumque futurum. Quod ergo nos dabimus, inde venit; & ex limpidis Canonica doctrinæ fontibus, vt non debeat contemptibile reputari. Sit ergo

CAPVT I.

Ad Indicos Episcopatus damnabilis per munerum largitionem ingressus. Vbi casus aliquot peculiare.

Quatuor  
necessaria  
pro Episcopo  
proferuntur  
Indiarum,  
ex D.  
Bernardo.



4 Ius Bernardus Sermone ad cleurum in Concilio Remensi, vel alius quispiam illius Auctor, ita loquitur: Quatuor tamen his, qui præsent in Ecclesia Dei, necessaria esse præ omnibus reor: videlicet, vt per ostium intrent, ut in humilitate se contineant, auaritiam declinent, munditiam tam corde, quàm corpore seruare studeant. Sed quid prodest si Canonicè eligantur (quod est per ostium intrare) & non Canonicè viuunt? Et quatuor quidem prædicta ad Indiarum Episcopos speciali quadam ratione videntur pertinere, vt scilicet peculiari curâ conquiri debeant, quia apprimè illis necessaria propter dicta n. 2. Et quia vt non adint, occasiones esse constat validiores, & de primo quidem loquendo, debent per ostium ingredi, Canonicè inquam; cuius obligationis violandæ periculum ingens ex facultatum copiâ, dum is, qui longius à Rege, & Regio Consilio absunt, nec merita possunt reddere oculis eorum præsentia, auri & argenti adminiculis abutuntur. Neque vilius est adeo prolectæ veracundia, vt dicere audeat; do, vt des: daturi siquidem dignioris, & nobilioris genij sunt; vnde adiuuentæ sunt viæ, quas ignorauerunt Patres

Per ostium  
intrare est  
Canonicè  
elig.

nostri, vt dent, nec dare existimentur, Episcopatum ambitores. Vnde quæritur  
5 Primò. An liceat dare aliquid operi pio applicandum, cuius intuitu præsentatio ad Episcopatum habeatur, aut illius per tertium impetratio. Circa quod P. Turrianus in selectis Parte 2. Dissut. 16. Dub. 3. Affirmatiuè respondet, sicut & Ioannes de Soria, & Rocafull, quos adducit, nec improbat Diana Parte 11. Tractat. 6. Resolut. 31. Quia is, qui offert impetrationem, nihil accipit temporale pro Beneficio, aut intercessione, sed qui dat, mouet illum ad honestè operandum, & infidelis moueri ad conuersionem potest munerum collatione; & puer vt Religionem ingreditur; quia non datur per modum pretij. Sed solum ad mouendam voluntatem, vt erga bonum afficiatur. Pro quo P. Thomas Sancius Lib. 1. de Matrimonio, Dissut. 39. num. 2. In præsentia autem casu non offertur pecunia impetratio, sed promittit quis facturum se actum bonum, & gratum illi, vt moueat illum ad impetrandum Beneficium: sicut si filius promitteret Patri se facturum aliqua virtutum opera grata Patri, vt aliquid ipsi tribueret, non vt pretium rei spiritualis, sed motus ex gratitudine, in quò non esset simonia, sicut neque cum Pater aliquid offert filio, vt ab eo opera virtutum eliciat. Vnde & Beneficij collator posset illud promittere alicui vt moueret illum ad eleemosynam faciendam, non vt pretium, sed vt actum honestum. Et idem iudicium est, si offerretur eleemosyna alicui loco pio, vt aliquid moueretur, ad impetrandum, vel conferendum habitum (sic legendum & non actum) Religionis militaris, & licet Bulla Pontificia sit, quâ prohibetur dari aliquid pretio

An liceat  
dare aliquid  
operi pio  
applicandum.

Affirmatiuè  
sententia,  
& eorum fundamenta.

NN 4

